

Raadsvoorstel

Zaaknummer : 2021040678813

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 11 november 2021
Agendanummer	:
Onderwerp	: Raadsvoorstel vaststellen Transitiewarmte 1.0

Voorstel

1. De Transitievisie Warmte Geertruidenberg 1.0 vast te stellen (bijlage 1)
2. De buurten Geertruidenberg-West, Raamsdonksveer Zuid-West en verscheidene clusters langs de Donge (zie bijlage 1) aan te wijzen als verkenningsbuurten voor verdiepende onderzoeken in het kader van aardgasvrij wonen.

Inleiding

Nederland heeft in het Landelijke Klimaatakkoord afgesproken om tussen nu en 2050 te stoppen met het gebruik van aardgas in de gebouwde omgeving (woningen, utiliteitsgebouwen). Dat zal in verschillende fases moeten gebeuren. Iedere gemeente is verplicht om voor 31 december 2021 een Warmte Transitievisie vast te stellen die een globaal plan bevat om aardgasvrij te verwarmen en koken.

De Transitievisie Warmte Geertruidenberg 1.0 (TVW 1.0) is tot stand gekomen door technisch onderzoek, input van meerdere partners en input van inwoners. Zo werkten we samen met De WarmteTransitieMakers, netbeheerder Enexis, woningcorporatie Thuisvester, waterschap Brabantse Delta en warmtenetexploitant Ennatuurlijk. Verder dachten verschillende inwoners mee via drie klankbordgroepsessies (bestaande uit +-50 inwoners), twee inwonersavonden en een enquête die door meer dan 350 inwoners is ingevuld.

Het voorliggende stuk bestaat uit verschillende onderdelen, waarvan de belangrijkste zijn:

- Uitgangspunten bestaande uit drie vormen: technische uitgangspunten die de basis vormen voor de keuze voor alternatieve bronnen, algemene uitgangspunten zoals het streven naar de laagste totale kosten en uitgangspunten voor het kiezen van verkenningswijken (zie bijlage 1, hoofdstuk 3).
- Een technische analyse van de gemeente. Welke warmtevraag hebben we nu en in de toekomst? Welke alternatieven zijn er voorhanden en te verwachten? (zie bijlage 1, hoofdstuk 4 en 5)
- Een fasering voor de gehele gemeente; een globaal tijdspad tussen nu en 2050, inclusief het aanwijzen van de eerste verkenningsbuurten. In deze buurten starten we met verdiepende onderzoeken naar de haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak voor de meest voor de hand liggende alternatieve bronnen. NB. We beginnen nog niet met het aardgasvrij maken van deze wijken. We zetten eerst alle relevante data op een rijtje en besluiten later pas, samen met de inwoners, partners en de gemeenteraad hoe en wanneer we daarmee beginnen. (zie bijlage 1, hoofdstuk 6)
- Een uitvoeringsstrategie; wat kunnen we nu al doen? (Isoleren en besparen) Hoe gaan we Wijkuitvoeringsplannen opstellen en met wie? Wat gaan we in de verkenningsbuurten doen? (zie bijlage 1, hoofdstuk 6)

Beoogd effect

Het vaststellen de Transitievisie Warmte 1.0, een globaal plan voor een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050, en zo te voldoen aan de verplichting uit het Klimaatakkoord.

Argumenten

1.1 De gemeenteraad is het bevoegde gezag om de Transitievisie Warmte vast te stellen

Vanuit het klimaatakkoord is iedere gemeente verplicht om vóór 31-12-2021 een door de gemeenteraad vastgestelde Transitievisie Warmte te hebben. Mocht de gemeenteraad op 11 november (nog) niet akkoord gaan, is er mogelijkheid tot uitloop naar de besluitvormende raad van 16 december.

1.2 De technische analyse geeft een objectief beeld van de gemeente

Door data uit verschillende bronnen te combineren, aan te vullen en nader te onderzoeken, ontstaat een goed beeld van de technische mogelijkheden om van het aardgas af te gaan in onze gemeente. Aan deze mogelijkheden (bijvoorbeeld wel of geen aanwezigheid van oppervlaktewater) kunnen we weinig veranderen.

1.3 De uitgangspunten zijn getoetst en aangepast op basis van input van partners en inwoners

Door het uitgebreide participatieproces zijn de uitgangspunten in de TVW 1.0 getoetst bij een brede groep inwoners en partners en waar nodig reeds aangepast (voor de verslagen van de bijeenkomsten, zie bijlage 2).

In een notendop hieronder de algemene uitgangspunten:

- We streven naar de laagste kosten;
- We zetten in op energiebesparing om de stappen kleiner te maken;
- Iedereen moet mee kunnen doen. Het proces is duidelijk en transparant;
- Draagvlak is een randvoorwaarde voor de transitie;
- Hoogwaardige houtige biomassa is geen duurzaam toekomstbestendig alternatief;
- We behouden het beschermde stadsgezicht;

De technische uitgangspunten voor de keuze van een alternatieve bron staan weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Technische uitgangspunten alternatieve bronnen

Uitgebreidere informatie over de uitgangspunten, zijn te lezen in hoofdstuk 3 van bijlage 1.

1.4 De uitvoeringsstrategie kan direct starten (bijlage 1, hoofdstuk 6)

De eerste stap voor de meeste woningen is het besparen van energie. Dit kan vaak door te isoleren. De meest duurzame energie is immers de energie die we niet hoeven te gebruiken en hoeven op te wekken. Daarom starten we direct met het stimuleren van isoleren. Hiervoor houden we verschillende acties, zoals het organiseren van collectieve inkoopacties, buurtacties energiezuinig wonen en leiden we energiecoaches op. Tijdens de klankbordgroepen merkten we dat inwoners behoefte hebben aan dergelijke acties, zo hebben we naar aanleiding daarvan een extra inkoopactie voor hybride warmtepompen opgenomen. Met zo'n hybride warmtepomp kan bij redelijk geïsoleerde huizen nu al tot 70% aardgas worden verminderd. Een mooie tussenstap.

1.5 De techniek staat niet stil, daarom actualiseren we de Transitievisie Warmte iedere twee tot drie jaar

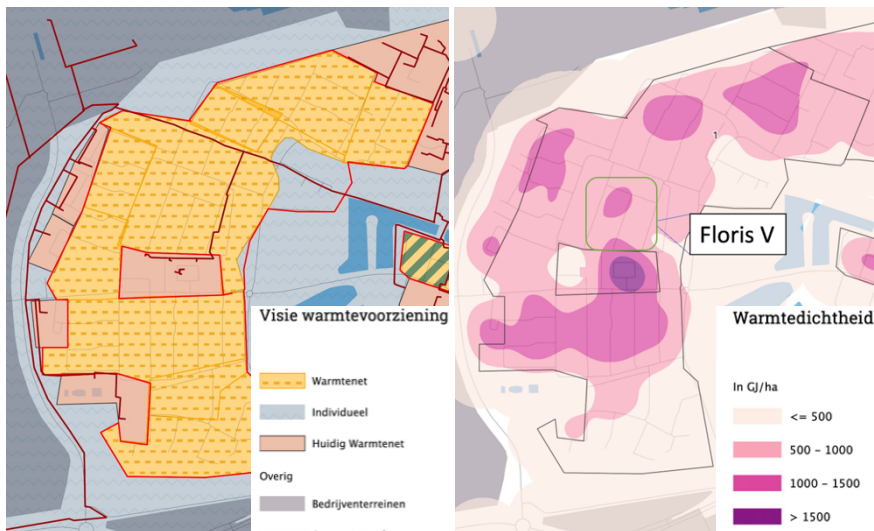
De TVW 1.0 is gebaseerd op de huidige stand der techniek en alle technieken die we redelijkerwijs in de nabije toekomst kunnen verwachten. Afhankelijk van de ontwikkelingen, zullen we de TVW regelmatig moeten updaten. Verwacht wordt dat dit eens in de twee tot drie jaar zal zijn, maar ontwikkelingen kunnen ook leiden tot een eerdere of latere herziening.

2.1 De fasering en verkenningwijken zijn gebaseerd op de technische analyse

De fasering (figuur 3, volgende pagina) is gebaseerd op de uitkomsten van de technische analyse en ervaringen in andere gemeenten. De verkenningwijken, waar gestart wordt met verdiepende onderzoeken, zijn geselecteerd op basis van een aantal criteria die het gemakkelijker zouden moeten maken om hier op kortere termijn te beginnen dan in andere buurten. Denk daarbij aan criteria als nabijheid van een alternatieve bron, het percentage corporatiebezit en de eenvoud van de aanpak. Hieronder een korte samenvatting per verkenningwijk.

Geertruidenberg-West is interessant om aan te wijzen als verkenningwijk omdat hier reeds een burgerinitiatief actief is in het kader van verduurzaming (Floris V-EnergieWijk), het Amer warmtenet in de

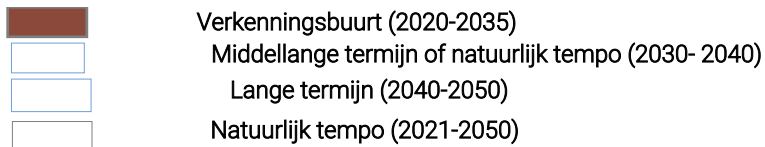
buurt ligt (zie figuur 2), de warmtedichtheid (hoeveelheid en dichtheid van woningen) voldoende is voor een warmtenet en er geen enorme verschillen zijn in soorten woningen. De wijk zal waarschijnlijk worden opgeknipt in kleinere delen voor de verdiepende onderzoeken. Bij de beoordeling van de verschillende mogelijke aardgasvrije technieken, wegen we een aantal aspecten mee (zie figuur 1). Hieruit volgt dat het verstoken van hoogwaardige houtige biomassa, geen toekomstbestendig alternatief is. De warmtenetten, die als alternatief voor aardgas kunnen dienen in bepaalde delen van de gemeente, zullen dan ook niet primair gevoed kunnen worden uit hoogwaardige houtige biomassa. Alternatieven hiervoor zijn warmtenetten die gevoed worden door geothermie (aardwarmte) en aquathermie (warmte uit de Donge). Het Amernet wordt op termijn verduurzaamd, met andere woorden; er zullen meerdere warmtebronnen worden toegevoegd aan het warmtenet, zodat deze uiteindelijk niet meer afhankelijk is van een op hoogwaardige houtige biomassa gestookte Amercentrale. Daarom nemen we aansluiting op het Amernet wel mee in de mogelijke alternatieven. Verdere aansluiting van woningen en bedrijfspanden op het Amernet vindt pas plaats wanneer er zekerheid is over het verduurzamen van dit net. We starten wel met nadere onderzoeken naar de haalbaarheid en betaalbaarheid van de uitbreiding van het warmtenet.

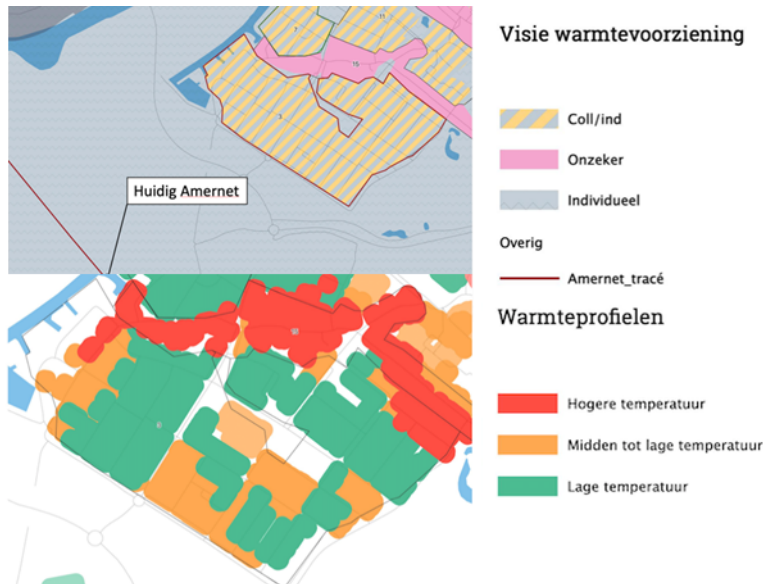
Figuur 2. Ligging Amernet en Geertruidenberg-West

Figuur 3. Globaal tijdsplan voor het aardgasvrij maken van de buurten

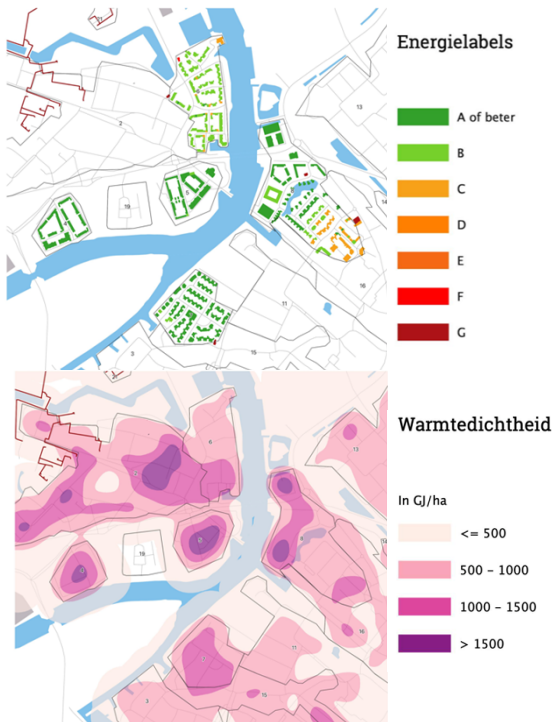

Ook voor Raamsdonksveer-Zuid-West geldt dat het Amer warmtenet in de buurt ligt (zie figuur 4). Daarnaast zijn veel woningen hier in het bezit van de woningcorporatie en zijn de woningen relatief vergelijkbaar. Dit vergemakkelijkt hoogstwaarschijnlijk een collectieve oplossing, zoals het warmtenet. Vandaar dat we ook hier graag beginnen met het nader onderzoeken naar de haalbaarheid, betaalbaarheid en het draagvlak voor een dergelijke oplossing.

Figuur 4. Situatie Raamsdonksveer Zuid-West

Tot slot stellen we voor om 'Langs de Donge' aan te wijzen als verkenningebuurt. De verschillende clusters langs de rivier zijn mogelijk geschikt voor aquathermie, warmte uit oppervlakte water. De hoge warmtedichtheid en het goede isolatieniveau van de woningen zorgen ervoor dat deze geschikt zouden kunnen zijn voor een lagere temperatuur. Daarnaast is een groot deel van de woningen gebouwd tussen 2000 en 2010, waardoor het moment van vervanging van de CV nadert. Een goed moment om na te denken over alternatieven. Ook hier gaan we kijken naar de haalbaarheid en betaalbaarheid van de opties.

Figuur 5. Situatie langs de Donge

2.2 Van visie naar uitvoering: het stappenplan is gezamenlijk opgesteld

Samen met eerder genoemde partners en inwoners hebben we naast de visie gevormd, ook nagedacht over hoe we op basis van de gemeente overkoepelende TVW 1.0 op wijk-/buurniveau een uitvoeringsplan kunnen maken. In figuur 6 ziet u een samenvatting van dit stappenplan. Door inwoners zo goed mogelijk mee te nemen en mee te laten besluiten in de warmtetransitie, creëren we een zo breed mogelijk draagvlak.

5 stappen Buurtuitvoeringsplan

Figuur 6. Stappenplan van visie naar uitvoering

Kanttekeningen

1.1 Als de gemeenteraad niet tijdig akkoord gaat, voldoen we niet aan onze wettelijke verplichting

Het klimaatakkoord verplicht iedere gemeente om voor eind 2021 een door de gemeenteraad vastgestelde transitievisie warmte te hebben. Het is niet duidelijk welke consequenties eraan verbonden zijn als wij hier

niet aan voldoen. Inschattend zal het niet tot grote gevolgen leiden, aangezien we kunnen aantonen dat we er wel serieus mee bezig zijn geweest en dat de vaststelling alsnog binnen aanzienbare tijd zal volgen.

1.2 De fasering kan tot onrust leiden

Het publiceren van kaartjes kan altijd leiden tot onrust; daarom is het van belang om heel duidelijk te communiceren over de faseringskaart. Die communicatie is met name gestoeld op:

- Op korte termijn gaan we verdiepende onderzoeken doen naar de haalbaarheid en wenselijkheid van aardgasvrij worden, we gaan dus nog geen wijken van het aardgas afsluiten
- Men behoudt altijd keuzevrijheid; niemand wordt door de gemeente gedwongen om van het aardgas af te gaan
- We doen het samen

Door die boodschap te herhalen en duidelijk te blijven communiceren, verwachten we eventuele onrust voor te kunnen blijven/weg te kunnen nemen.

2.1 Uit de vervolgstudies kan komen dat een voorgesteld alternatief niet haalbaar is om van het aardgas af te gaan

Door de heldere uitgangspunten omtrent onder andere betaalbaarheid, kan het zijn dat uit een of meerdere haalbaarheidsstudies komt dat niet aan de uitgangspunten kan worden voldaan en het dus niet haalbaar is om aardgasvrij te worden. Dit is, zeker in woningen aangewezen op individuele oplossingen, een reëel scenario als het Rijk niet voldoende middelen hiervoor vrijmaakt. De transitie zal dus staan of vallen bij medewerking van het rijk.

2.2 Geen duurzaam alternatief beschikbaar voor het Amerwarmtenet

Bij de beoordeling van de verschillende mogelijke aardgasvrije technieken, wegen we een aantal aspecten mee (zie Figuur 1). Hieruit volgt dat het verstoken van hoogwaardige houtige biomassa, geen toekomstbestendig alternatief is. De warmtenetten, die als alternatief voor aardgas kunnen dienen in bepaalde delen van de gemeente, zullen dan ook niet primair gevoed kunnen worden uit hoogwaardige houtige biomassa. Alternatieven hiervoor zijn warmtenetten die gevoed worden door geothermie (aardwarmte) en aquathermie (warmte uit de Donge). Het Amernet wordt op termijn verduurzaamd, met andere woorden; er zullen meerdere warmtebronnen worden toegevoegd aan het warmtenet, zodat deze uiteindelijk niet meer afhankelijk is van een op hoogwaardige houtige biomassa gestookte Amercentrale. Daarom onderzoeken we aansluiting op het Amernet wel. Verdere daadwerkelijke aansluiting van woningen en bedrijfspanden op het Amernet vindt pas plaats wanneer er zekerheid is over het verduurzamen van dit net. Mocht deze zekerheid uitblijven, heeft dat gevolgen voor de planning van het aardgasvrij worden en de te kiezen alternatieven. Dit risico wordt ondervangen door het regelmatig actualiseren van de visie. Zo kunnen we, als dat nodig is, inspelen op ontwikkelingen op dit gebied.

Financiën

Dit voorstel heeft geen directe invloed op de gemeentelijke begroting. Wel zijn betaalbaarheid en 'iedereen moet mee kunnen doen' belangrijke pijlers van de Transitievisie Warmte. Financiële middelen vanuit het Rijk zullen in veel gevallen daarbij doorslaggevend zijn.

Voor de uitvoering van de Transitievisie Warmte 1.0 (het opstellen van de buurtuitvoeringsplannen) zetten we de komende jaren de reserve Klimaatmiddelen in. In deze reserve zitten de in de decembercirculaire van 2019 verkregen gelden voor het opstellen van de Transitievisie Warmte en de wijkuitvoeringsplannen. Hierdoor is de uitvoering budgetneutraal. De bedragen zijn reeds begroot.

Communicatie

In de Langstraat zijn inwoners uitgenodigd om hun reactie te geven op de TVW 1.0. Na het raadsbesluit zal de Transitievisie Warmte 1.0 op de gebruikelijke weg worden gepubliceerd via de Langstraat en de gemeentelijke website.

Gedurende het opstellen van de Transitievisie Warmte zijn alle onderdelen van de visie getoetst en samen opgesteld met inwoners en samenwerkingspartners. Zo zijn de uitgangspunten bijvoorbeeld gebaseerd op 352 reacties op de enquête, een inwonersbijeenkomst, een klankbordgroep met inwoners en twee interne werkgroepen met partners zoals Enexis en Thuisvester. Datzelfde geldt voor de fasering, die is opgesteld in twee klankbordsessies met inwoners, een algemene brede inwonersbijeenkomst en twee werksessies met partners.

Uitvoering

Na besluitvorming wordt er gestart met verdiepende onderzoeken in de verkenningswijken. Volgens planning zullen als eerste de aquathermie onderzoeken worden uitgevoerd. Vervolgens kijken we samen met partners welke van de twee wijken daarna als meest logische startpunt is.

Bijlagen

1. Transitievisie Warmte 1.0
2. Verslagen participatieproces.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,
de secretaris, de burgemeester,

R.C.J. Nagtzaam

M. Witte

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Besluit:

1. De Transitievisie Warmte Geertruidenberg 1.0 vast te stellen
2. De buurten Geertruidenberg-West, Raamsdonksveer Zuid-West en verscheidene clusters langs de Donge aan te wijzen als verkenningsbuurten voor verdiepende onderzoeken in het kader van aardgasvrij wonen.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 11 november 2021,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

